

K A R D I N A L O V A U S K R S N A P O R U K A

(Zagreb, 2003.)

1. Nedjelja – Dan Gospodnji

Uskrsnuće Isusa Krista od mrtvih dogodilo se »prvog dana u tjednu« (Mk 16,1; Lk 24,1; Iv 20,1). Toga istog dana Uskrsli se ukazao dvojici učenika na putu u Emaus (usp. Lk 24,13-35) te jedanaestorici apostola zajedno okupljenih (usp. Lk 24,36; Iv 20,19). Osam dana poslije, opet u nedjelju, ukazao se okupljenim učenicima pokazujući im znakove svoje muke, te ga je apostol Toma prepoznao (usp. Iv 20,26). I na dan Pedesetnice, bila je nedjelja, kada se izlijevanjem Duha Svetoga ostvarilo obećanje što ga je Isus dao apostolima nakon uskrsnuća (usp. Dj 2,1). Bio je to ujedno i dan prvoga navješćaja, prvih krštenja i prvog očitovanja Crkve.

Kršćanska vjera se temelji na Isusovu uskrsnuću kao na izvornoj datosti. Čudesni je to i sasvim jedinstveni događaj u ljudskoj povijesti. Smješten je u središte otajstva vremena. Zbog toga Crkva obnavlja spomen na Kristovo uskrsnuće, ne samo jedanput godišnje, nego svake nedjelje. To posebno snažno naglašava Drugi vatikanski koncil: »Crkva slavi vazmeno otajstvo svakoga osmog dana, pa se on s pravom naziva danom Gospodnjim ili nedjeljom. Toga se, naime, dana Kristovi vjernici moraju sastati da bi se – slušajući Božju riječi i sudjelujući u Euharistiji – spomenuli muke, uskrsnuća i slave Gospodina Isusa« (SC, 106). Stoga želim, draga braćo i sestre, u ovoj uskrsnoj poruci zajedno s vama

razmišljati o značenju i vrednovanju nedjelje za kršćanski i ljudski život kako bismo je živjeli kao istinski dan Gospodnji i u novim okolnostima našega vremena.

Od početka Crkve posebno je istaknuta povezanost nedjelje s Kristovim uskrsnućem. Nedjelja je poglavito vazmeni blagdan. Sveti Augustin nedjelju naziva »sakramentom Vazma«. Nedjelja je potpuno obasjana slavom uskrsloga Gospodina, a da bi se shvatilo njezino puno značenje, treba se posebno pozivati na Kristovo uskrsnuće. Već od apostolskih vremena nedjelja je nazivana danom Gospodnjim, ili jednostavno danom Uskrsnuća, kako je od davnine naziva kršćanski Istok. U ritmu tijeka tjednog vremena, nedjeljom se slavi tjedni Vazam koji nam priziva dan Kristova uskrsnuća. Svako nedjelji stoga pristaje radosni usklik vazmene liturgije: »Ovo je dan što ga učini Gospodin: kličimo i radujmo se njemu« (*Ps 118,24*).

Nedjelja je za kršćane sveta. Ona nije samo dan odmora, neradni dan. Ona je dan uskrsnuća, i to ne samo spomen nekog događaja iz prošlosti, nego je i slavlje žive prisutnosti Uskrsnuloga među svojim. Stoga se kršćani nedjeljom okupljaju na Euharistiju. Naš crkveni zakon kaže: »Nedjeljom i drugim zapovijedanim blagdanima vjernici su obvezni sudjelovati u misi« (kan. 1247). A Sveti Otac to ovako tumači: »Nezaobilazna je to obveza koju treba živjeti ne samo kako bi se izvršila zapovijed, već kao potreba kršćanskoga, uistinu svjesnog i dosljednog života« (*Novo millennio ineunte*, 36). Nedjeljna misa je kulturološka oznaka našega podneblja. Svake se nedjelje na stotine tisuća katolika u našoj Domovini okuplja u crkvama na slavlju Euharistije.

2. Slavljenje nedjelje je znak vjernosti Bogu i Crkvi

Nedjelja se nalazi u samom srcu kršćanskoga života. Ona je dan bogat sadržajem. To je prvi dan u tjednu jer podsjeća na prvine stvaranja svijeta i na novo stvaranje koje se dogodilo Gospodinovim uskrsnućem. Ona je i osmi dan, dan konačnog eshatološkog počinka. Nedjelja je blagdan, dan slavlja i zajedništva. Nedjelja je dan odmora i tjednog počinka.

Crkveni oci govore o »svetoj nedjelji«, jer je to dan koji je na osobit način počašćen Kristovim uskrsnućem. I u našoj Domovini ima više crkava posvećenih »Svetoj nedjelji«, a i neka mjesta nose naziv »Sveta nedjelja«. To nam svjedoči kako je u našoj hrvatskoj tradiciji bila visoka svijest o značenju nedjelje u kršćanskom životu.

»Otkako je hrvatski narod primio kršćanstvo, s osobitim poštovanjem prihvatio je nedjelju kao 'dan Gospodnji'. Slavljenje nedjelje oduvijek je bilo znak njegove vjernosti Bogu i Crkvi. Sudjelovanje u nedjeljnoj misi stvaralo je, više nego išta drugo tijekom naše duge povijesti, duhovni identitet našeg naroda. Kršćanska je nedjelja oblikovala našeg vjernika, hranila njegov duh, popravljala njegovo životno ponašanje, dizala ga iz padova i klonuća. Nedjelja je bila dan pouke o bitnim istinama kršćanske vjere. Ona je bila i u socijalnom smislu važan dan zaštite maloga čovjeka od naporna rada jer je u počinku izjednačavala sve ljude... Ona je bila dan radosti, dan susreta i razgovora, pohađanja rodbine i prijatelja« (Poruka hrvatskih biskupa, *Radost dana Gospodnjega*, Zagreb 1997.). Ivan Pavao II. u svom apostolskom pismu o posvećenju dana Gospodnjega naglašava: »Na

pragu trećega tisućljeća slavljenje kršćanske nedjelje, zbog značenja koja pobuđuje i obilježja koje sadrži u odnosu prema samim temeljima vjere, ostaje odlučujućim čimbenikom kršćanskoga identiteta« (*Dies Domini*, 30).

3. Nedjelja je naše zajedničko kulturno dobro

Nedjelja je dan čovjekova mira i pomirenja s Bogom, sa samim sobom, s bližnjima i s prirodom. Nedjelja je posebno dan obitelji i obiteljskoga zajedništva. Nedjelja, taj dan Božji, uvijek je i dan čovječji. Božja zapovijed: »Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji«, kao i svaka njegova zapovijed, iskaz je Božje ljubavi i postojane zauzetosti za čovjeka. Svetkovati dan Gospodnji znači odlučiti se za život koji traje, za Svjetlo koje nema zalaza. Čovjek zauzet za svoju dobrobit, za dobrobit svoje obitelji, za dobrobit onih za koje je odgovoran, ne može tu svoju zauzetost svesti samo na zauzetost za materijalno. Istina, bolna je činjenica da mnogi oskudijevaju i da ta oskudica pogađa sve šire krugove ljudi i uzrokuje teške nepravde čije posljedice nije moguće u punoj mjeri dokučiti. Sve je manje odgovornosti za opće dobro. Ta odgovornost se, k tome, počinje shvaćati na sve ograničenije načine. Tako se događa da je sve više onih koji su prepušteni sami sebi, koji se sami moraju suočiti sa životnim nevoljama i koji se, bez vlastite krivice, nađu u muci u kojoj na različite načine podlegnu grubostima života.

Smisao je dana Gospodnjega da nas učini osjetljivima za pravednost Gospodinovu, za njegovu blizinu. Zbog toga Bog potiče čovjeka da nedjeljom otpočine od svakodnevnih napora i briga te ga poziva na susret sa sobom. Zbog toga nas sve potiče da sedmi dan na

osobit način posvetimo Bogu, sebi i svojim. Bez toga nema života u koji nas je Bog pozvao, osobito ne onoga koji je htio da ga u izobilju imamo.

Naše su nedjelje Božji dar, dar koji svoje ispunjenje nalazi u susretu s Bogom i s ljudima. Naše nas nedjelje žele dovesti u prigodu da zgrabimo vode žive koja će moći utažiti žeđ naših svagdana, naučiti nas otkrivati izvore vode žive u svakome danu. One nas žele potaknuti da živimo opuštenije, da u nama bude više povjerenja u djelotvornu Božju prisutnost i više osjetljivosti za sve ono što život čini lijepim i dobrim.

Poziv da živimo svoje nedjelje nije poziv na neodgovornost i površnost, već upravo na dublje i proživljenije vršenje svojih dužnosti, jer Isusove su riječi da nije čovjek radi subote nego da je subota radi čovjeka. Taj je dan ustanovljen za očuvanje Božjih i ljudskih prava. Papa Lav XIII. je u glasovitoj enciklici »Rerum novarum« na kraju devetnaestoga stoljeća upozorio na nedjeljni odmor kao na pravo radnika koje država mora jamčiti.

4. Potrebno je promicati »kulturu nedjelje«

Na početku dvadeset i prvoga stoljeća potrebno je ponovno dignuti glas u ime onih koji su bez glasa i zauzeti se za nedjeljni odmor svih građana našega društva. U Hrvatskoj su to na poseban način žene i majke koje rade po raznim trgovinama, a prepuštene su na milost i nemilost poslodavaca bez prava da koriste nedjeljni odmor i da toga dana budu zajedno sa svojim u svojim obiteljima. Ako se ne očuva nedjelja, kada se zajedno koriste mogućnosti odmora i slavljenja, teško mogu biti zadovoljene obiteljske, kulturne, međuljudske i vjerske

potrebe većine hrvatskih građana. A društvo koje se organizira u ritmu protivnom čovjeku srlja u kulturnu regresiju.

Potrebno je povezati i uvažiti mnoge inicijative i zauzeti se na svim razinama za »kulturu nedjelje« koja čuva ljudsko dostojanstvo naših građana. U mnogim se slučajevima ugrožava kršćanski identitet nedjelje počevši već od djece i mladih za koje se u nedjeljno prijepodne organiziraju razna športska natjecanja ili drugi programi te ih se tako odvlači od obiteljskog zajedništva i nedjeljne mise.

No, tko bez osobito opravdana razloga onemogućuje drugima, ali i sebi, puninu doživljaja nedjelje, taj ugrožava čovjekovo dostojanstvo, ugrožava čovjeka u njegovoj ljudskosti, svodi ga, pa i samoga sebe, na sredstvo za postizanje ciljeva koji ne mogu ispuniti ni ljudsku dušu ni ljudski život. Nedjelja nam želi posvijestiti da nije čovjek radi materijalne dobiti nego da je materijalna dobit radi čovjeka i da ona ima vrijednost samo dok je u službi čovjeka i njegova dostojanstva.

5. Država je dužna omogućiti pravo na nedjelju

Država koja svrhu svoga postojanja ispunjava upravo kroz zauzimanje za opću, a po tome, na primjeren način, i za osobnu dobrobit, dužna je skrbiti da svatko, ako je ikako moguće, ostvari svoje pravo na nedjelju. Država je dužna preko svojih ustanova dati pravednu zakonsku regulativu za to područje i ne smije pitanja od tolike važnosti prepustiti nižim lokalnim vlastima, odnosno ugovorima između društvenih strana. Pogotovo je dužna skrbiti da se spriječe sve zloporabe onih koji svoj imetak stječu i uvećavaju iskorištavajući one

koji im se ne mogu oduprijeti, jer su ovisni o skromnoj plaći koju im daju.

Kako će kršćanin, koji drugomu onemogućuje slavljenje dana Gospodnjeg, i sam slaviti dan Gospodnji? Nemoguće je drugoga lišavati njegova blagoslova, a da sam sebe pritom ne lišiš blagoslova.

Pred Bogom i ljudima, a osobito pred svojom savješću, dužni smo razvijati kršćansku osjetljivost, učiti od Isusa koji nam je svojim životom očitovao da je punina ljudskosti, punina našega dostojanstva u tome da budemo ljudi za druge, da poštujemo i zauzimamo se za njihovo dostojanstvo. Samo tako moguće nam je svijet u kojemu živimo i našu državu činiti ljudskijima. Naša ljudska i kršćanska odgovornost ne tiče se, naime, samo pojedinih dijelova naše zbilje, nego upravo svega čega smo dionici. Niti možemo svoju odgovornost izbjeći, niti je možemo prebaciti na druge. Svojim propustima oštećujemo i sebe i svijet u kojemu živimo. Svaku nedjelju koju nismo prepoznali i proživjeli kao blagdan života, ničim nećemo moći nadoknaditi niti sebi, niti drugima.